

„Mîndria“ unui tortionar

Observator cultural, 15 iulie 2011

Colonelul Gheorghe Enoiu, născut la 4 noiembrie 1927 în satul Mănicești, comuna Băiculești, județul Argeș, a fost unul dintre tortionarii notorii ai anilor cincizeci, participînd la multe dintre anchetele acelei perioade. Cruzimea și bestialitatea arătate în timpul anchetelor i-au adus renumele de „măcelarul de la Interne“. Metoda lui favorită de anchetă era bătaia deținuților cu pumnii și picioarele, iar în timpul cercetărilor, obișnuia să se înfășoare într-un cearșaf alb, pentru a nu se murdări cu sîngele celor torturați. Gheorghe Enoiu, de profesie tipograf zețar, a intrat în Securitate la 1 august 1949, după absolvirea unui curs de 3 luni la Școala profesională a DGSP, unde fusese admis în urma unei recomandări a organizației de partid din CFR.

După încadrarea în aparatul de anchete al Securității, Enoiu a ajuns în scurt timp anchetator-șef, iar ulterior, șef al acestei direcții (1963-1967). Deși în trecutul lui Enoiu se aflau și „pete“ la dosar, acestea nu au constituit un impediment în cariera lui de tortionar. În cazul lui, au contat mai mult fidelitatea față de regimul comunist și zelul cu care își îndeplinea sarcinile primite (anchetarea deținuților politici). În 1948, trei dintre prietenii lui apropiați au fost reținuți pentru „activitate subversivă îndreptată împotriva regimului nostru democratic“, iar anterior intrării în PCR, optase pentru calitatea de membru al PSD. Reorientarea lui politică s-a produs în 1945, cînd a intrat în PCR și în organizația sindicală controlată de partidul comunist, participînd ca membru al „echipelor de șoc“ comuniste la manifestațiile organizate de partid în perioada anilor 1945-1948, inclusiv la manifestația din 8 noiembrie 1945 din fața Palatului Regal.

Documentele din dosarul lui de cadre dezvăluie un anchetator care rămînea de multe ori peste program pentru definitivarea anchetelor primite, „fără să precupețească timpul său liber“. În aceste documente, Gheorghe Enoiu este caracterizat ca fiind un ofițer capabil să conducă orice tip de anchetă, inclusiv pe cele ale unor deținuți superiori intelectual, dar și să coordoneze anchetele locale. În același timp, este descris ca fiind o fire impulsivă, care „nu poate să-și stăpînească nervii în fața arestatului și are esiri șieșiri nervoase“. Superiorii lui, printre care și primul șef al anchetelor, Mișu Dulgheru, îl descriau astfel pe Enoiu: „Este curajos, plin de elan în muncă, are ura de clasă dezvoltată față de dușman, punctual la serviciu, are spirit de inițiativă“, „rezolvă întotdeauna și la timp toate lucrările ce i se încredințează“, „se orientează just din punct de vedere politic, în rezolvarea tuturor lucrărilor“. Ca anchetator, a participat la ancheta lotului Vasile Luca, a reeducatorilor de la Pitești, a studenților arestați în urma Revoluției maghiare din 1956, fiind unul dintre cei care l-au torturat pe Paul Goma, dar și a celor arestați după jaful Băncii de Stat a RPR din iunie 1959, foști membri de partid și angajați ai Ministerului Afacerilor Interne. Ion Desideriu Sîrbu, anchetat și el de către Enoiu, îl descrie pe fostul său anchetator drept un „caz kafkian, de beție a puterii, un ins care aspira să stăpînească omenirea prin dosarele ei“. Alte activități cu care se „mîndrea“ Enoiu într-un memoriu din 1967 au fost rolul lui în reprimarea partizanilor anticomuniști („am participat efectiv alături de alți tovarăși la

lichidarea și anchetarea unor bande teroriste periculoase“), precum și faptul că, în decursul anilor, a „recrutat zeci și zeci de informatori“.

Îndepărtarea lui Enoiu din cadrul anchetelor, după ce acesta ajunsese la funcția de șef al Direcției, s-a produs în contextul investigării abuzurilor din perioada lui Gheorghiu Dej de către o comisie de partid numită de Nicolae Ceaușescu. Comisia a scos la iveală numeroase mărturii despre comportamentul lui brutal din timpul anchetelor, însă a fost incriminat numai pentru anchetele ale căror victime au fost membri de partid. În hotărârile emise ca urmare a acestei anchete se arată că fostul ofițer a folosit „mijloace nepermise ca presiuni fizice și morale. În această situație, o răspundere principală revine tov. Gheorghe Enoiu, care nu numai că a tolerat, dar el însuși a folosit asemenea metode de intimidare, contrar oricăror norme de muncă“. În documentele existente este exemplificat, chiar de către Enoiu, cazul arestaților din lotul Vasile Luca, când toți anchetatorii din cadrul direcției de anchete penale, inclusiv superiorii lor, au intrat peste cei reținuți în acest lot „cu participarea lor șefii Direcției de anchete și a noastră a anchetatorilor mulți dintre cei arestați au fost bătuți crunt. Ni s-a spus că este dispoziție de la conducere să se ia aceste măsuri“. Astfel de practici barbare erau ceva obișnuit în universul concentraționar al comunismului românesc, fiind descrise și în literatura memorialistică.

Ca răspuns la aceste învinuiri, pentru care, în decursul anilor '50, fusese de mai multe ori recompensat cu sume de bani și decorat pentru „servicii deosebite aduse în apărarea orânduirii sociale și de stat“, a redactat un memoriu către președintele Consiliului Securității de Stat. În acest memoriu din noiembrie 1967, Enoiu își prezintă întreaga lui activitate de la intrarea în cadrul Direcției de anchete și până în acel an. Din acest memoriu, reiese mândria lui de a fi lucrat timp de 18 ani în cadrul Direcției de anchete: „În cei peste optsprezece ani de activitate am participat la foarte multe acțiuni bune cu care mă mândresc că am servit Partidul și Patria, pe oamenii muncii din rîndul cărora provin și de fapt ele constituie tot fondul vieții mele“. Această „mândrie“ l-a caracterizat pe Enoiu și după îndepărtarea din cadrul anchetelor, inclusiv după 1989, când a fost chestionat, mai mult de reprezentanți ai presei decît de cei ai Justiției, asupra crimelor și abuzurilor săvîrșite de el în perioada în care a lucrat în cadrul Direcției de anchete și care au fost descrise și în mărturiile foștilor deținuți politici.

În spiritul acestei mîndrii deprinse în cadrul anilor de școlarizare ca „învățăcel“ în arta anchetelor, artă perfecționată și în timpul stagiului de instruire de la Moscova, Enoiu a respins cu vehemență toate aceste acuze care i-au fost aduse de foștii deținuți. În interviurile date după 1989, a negat că în timpul anchetelor ar fi dat o palmă vreunui arestat, aruncînd toată această vină asupra subordonaților lui.

După îndepărtarea lui din cadrul anchetelor, Enoiu a lucrat ca jurist la mai multe instituții de stat, iar după 1989, ca jurist la o firmă din Baia Mare și la aeroportul Otopeni. Enoiu a murit în decembrie 2010, fără ca Parchetul Militar de pe lîngă Înalta Curte de Casație și Justiție să finalizeze cercetarea lui, deși Institutul de Investigare a Crimelor Comunismul

a depus la această instituție probe și dovezi despre crimele lui, dar și ale altor ofițeri de Securitate.

Dumitru Lăcătușu, cercetător, ICCMER

http://www.observatorcultural.ro/Mindria-unui-tortionar*articleID_25609-articles_details.html